

Příprava teritoriálních orgánů bundeswehru

Podplukovník ing. Jaromír Ulč

Stále rostoucí ničivost výzbroje soudobých armád i to, že vlády hlavních států mocenských uskupení stále intenzivněji hledají nové způsoby dosažení svých politických cílů, vedly k hlubokým a zásadním změnám ve vojenství a k rozsáhlému začleňování řady vědních oborů do řešení a příprav soudobých válek.

Složitost tohoto vývoje klade ve všech armádách světa stále větší požadavky na vzdělání a celkovou přípravu velitelů i štábů.

Podle dílčích pramenů GŠ/ZS a některých článků vojenského tisku kapitalistických armád pokusím se stručně popsat systém přípravy důstojníků a generálů teritoriálních velení v armádách NATO s důrazem na bundeswehr.

— ☆ —

Zavádění automatizovaných systémů velení a výpočetní techniky v ozbrojených silách, problémy vyplývající ze širšího využití kosmického prostoru a řada dalších technických objevů, spolu s rozvojem společenských věd vedly v kapitalistických státech k neustálému zkvalitňování obsahu a metodiky přípravy velitelských a řídicích kádřů ozbrojených sil a k modernizaci jejich výcvikové základny.

Systém přípravy teritoriálních orgánů v kapitalistických armádách je úzce spjat s přípravou důstojníků pro polní vojska a prakticky vychází z polní přípravy jako ze základní přípravy vojáků.

Hlavní zásady přípravy důstojníků ve školách představují komplex výukového zaměření, který tvoří nejen předpoklady výchovy k obraně vlasti, ale v nemalé míře přispívá ke zvyšování intelektuálního života ozbrojených složek. Proto je výuka zaměřena nejen k otázkám ryze odborným a technickým, ale i humanitním (zejména z hlediska rozšíření všeobecného rozhledu).

Vychází se z toho, že vojáci z povolání, kromě dokonalé přípravy v odborných disciplínách, musí se školit konkrétněji i o opatřeních civilního charakteru, tj. především v otázkách politiky, ekonomie, práva, psychologie, řídicích a organizačních systémů apod. Zvláštní pozornost se věnuje vojenskopolitickým aspektům a rozvíjení pedagogických schopností k upevňování morálních kvalit podřízených a znalostí problematiky vedení lidí. Na druhé straně se zároveň prosazuje a uvádí do praxe, aby na civilních školách i průmyslových institucích byla zahrnuta výuka o vojenské problematice; pro dů-

stojníky v záloze a vysoce postavené funkcionáře se zřizují zvláštní vojenské kursy.

Všechny vojenské školy a kursy, podle druhu a zaměření, zahrnují směry výuky, které rozvíjejí především rozumovou, morální, fyzickou a vojenskou vědní oblast.

Pro absolventy vojenských škol se zřizují kursy podle specializací, do nichž jsou vysíláni důstojníci již po 2 nebo víceleté praxi. Kursy se zřizují podle různých stupňů velení pro velitelské, štábní, technické i týlové směry, pro zastávání štábních a velitelských funkcí jak v polních vojscích, tak i v teritoriálním velení.

Kapitalistické armády kladou zvláštní důraz na modernizaci vyučovacích prostředků. Tento problém je úzce spjat se zájmy různých civilních institucí. Je známo, že tisíce vojáků z povolání odchází do civilu před nárokem na plné důchodové zabezpečení a tak různé firmy a průmyslové organizace projevují zájem o úroveň i vojenského školství, aby se dostalo jejich případným budoucím zaměstnancům co nejlepšího vzdělání. Tato otázka je ovšem spjata i s pečlivě vybranými a vysoce kvalifikovanými lektory z řad vojáků z povolání i civilistů.

SYSTÉM PŘÍPRAVY DŮSTOJNÍKŮ BUNDESWEHRU

je charakteristickým příkladem přípravy důstojnického sboru armád NATO.

Systém výcviku a výchovy západoněmeckých důstojníků je již od samého počátku kombinací přímého výcviku a výkonu velitelských nebo štábních funkcí u vojsk se studiem ve školách a kursech.

a) Příprava ve školách

Budoucí důstojníci po absolvování patnáctiměsíčního základního výcviku u útvaru přicházejí do šestiměsíčního kursu důstojnických čekatelů, který je má připravit na funkce velitelů čet.

Po tomto kursu přecházejí důstojnickí čekatelé na důstojnickou školu, jejíž 1. ročník trvá 9 měsíců a končí zkouškou a povýšením na poručíka. Druhý ročník trvá 6 měsíců.

Na důstojnické škole začíná prakticky vlastní příprava k povolání důstojníka. Hlavními výukovými předměty na této škole jsou taktika, způsoby a systémy velení, zásady použití jednotlivých druhů vojsk a činnost týlu. Mimořádná pozornost se věnuje použití zbraní hromadného ničení a technické přípravě všeho druhu, zejména elektronice, raketové technice,

Kapitalistické armády vycházejí z ná-
zorů, že ve funkcích učitelů a funkcionářů mají být ve školách nejspokojnější odborníci, kteří skýtají nejlepší záruky kvalitní výchovy posluchačů a důstojníků a zabezpečují širokou vědeckou i výzkumnou práci na školách. To má mimořádný vliv jak na kvalitu přípravy posluchačů škol, tak i na rozvoj ozbrojených sil a celkovou obranu země.

V celém komplexu výchovy jde od začátku o účelné spojení teorie s praktickým výcvikem v jednotkách a při výkonu velitelských a štábních funkcí za neustálého zdokonalování teoretických znalostí v různých krátkodobých kursech a školách.

Motivační ukazatele jsou přesně stanoveny a každý důstojník mezi povýšením do jednotlivých hodností musí absolvovat několik stanovených krátkodobých kursů.

Tyto zásady uplatňují prakticky všechny armády NATO, ovšem s přihlédnutím ke specifické historické vývoje a tradicím jednotlivých států. Polní přípravu důstojníků považují za základ; pro teritoriální podmínky se důstojníci školí ve zvláštních školách a kursech až po získání praktických zkušeností.

nauce o motorech apod. Mezi vyučovací předměty patří též otázky z různých nevojenských oborů, které mají zvýšit všeobecné vzdělání a schopnosti budoucích velitelů a vychovatelů.

Frekvenci se se též povinně zúčastňují výuky cizích jazyků.

Před odchodem k vojskům absolvují dvouměsíční kurs automobilové a jiné bojové techniky. Cílem kursu je nejen dokonale pochopit principy bojové techniky a spolehlivě ji prakticky zvládnout, ale i prohloubit metodické návyky k zabezpečení výcviku svých budoucích podřízených.

Kromě důstojníků z povolání západoněmecké ozbrojené síly připravují důstojníky s dočasným závazkem (3—15 let). Jejich výcvik je sice obdobný jako u důstojníků z povolání, je však podle délky závazku úměrně kratší. Důstojníci se závazkem delším než 7 let mají zkrácení výcviku prakticky nepatrné.

Výcvik záložních důstojníků probíhá pouze u útvarů a ve výcvikových zařízeních druhů vojsk. Budoucí záložní důstojníci, kteří se zavazují ke dvouleté základní službě (normální základní služba trvá 18 měsíců), v 16. až 18. měsíci od-

cházejí do tříměsíčního kursu důstojnických čekatelů a po jeho skončení jsou zařazeni jako velitelé čet nebo jejich zástupci. Do zálohy odcházejí jako důstojníci čekatelé.

Rozsah tohoto základního výcviku a školení důstojníka platí v bundeswehru přibližně pro všechny druhy vojsk i teritoriální útvary a pouze v některých speciálních případech (např. letectvo apod.) je delší nebo upraven.

Po 4–5leté službě u polních nebo teritoriálních vojsk jdou důstojníci do kursů, které od roku 1969–70 nahradí **vojenská akademie**. Tento druh školy je již běžný ve francouzské a britské armádě. Trvá přibližně 5 měsíců a připravuje důstojníky na funkce velitele roty nebo jiné funkce na této úrovni.

Po 4–5leté službě ve funkci velitele roty nebo funkci jí na úrovni postavené a po úspěšném absolvování výběrového štábního kursu v trvání 6 týdnů školi se důstojníci na **štábní akademii**.

Školení na štábní akademii trvá podle specializace 3–5 měsíců a má připravovat důstojníky pro práci ve štábech polních nebo teritoriálních vojsk nebo v teritoriálních orgánech, popřípadě i v integrovaných štábech. Její absolvování je základní podmínkou povýšení na majora.

Pro vedoucí funkce a službu ve vyšších štábech připravuje důstojníky **velitelská akademie**. Trvá dva a půl roku a jejím úkolem je zajistit přípravu starších důstojníků k vedení soudobé bojové činnosti a k řízení přípravy teritoriálních štábů i civilních orgánů, které organizují obranu země.

Zvláštností západoněmeckého systému výcviku důstojníka je **škola pro politické vedení**. Její úkolem je organizovat politické zdokonalovací kursy důstojníků na všech stupních jako přípravu k převzetí vyšší funkce. Výuka se převážně zaměřuje na zdokonalení důstojníků v politickém vedení podřízených a na zvyšování jejich morálního stavu a občanské uvědomělosti.

Důstojníci a generálové, předurčení na nejvyšší velitelské, štábní nebo vojensko-politické funkce, k plnění specializovaných úkolů nebo ke službě ve spojeneckých štábech se připravují na různých školách v zahraničí nebo na společných vojenských školách NATO.

Kromě těchto internátních vojenských škol školi se důstojníci všech hodností neustále v kursech nebo vysíláním na stáze a na služební cesty. Platí zásada, aby každý důstojník v době mezi povýšením absolvoval 3–4 velitelské, odborné nebo teritoriální kursy v celkové délce

15–20 týdnů nebo další internátní školení jako základní předpoklad povýšení. Tato zásada je pro každý druh vojska přesně stanovena a je uplatňována od hodnosti nadporučíka nebo kapitána až po nejvyšší hodnosti.

Uvedené zásady, jakož i stanovené předpoklady pro studium na jednotlivých školách a kursech, všichni důstojníci znají. Zároveň znají i požadované předpoklady a jasně vymezená pravidla povyšování do jednotlivých hodností. Tento systém podněcuje snahu důstojníků po získání co nejvyššího vzdělání. Je základem i vysoké odborné připravenosti velitelských kádří i štábů.

b) Velitelská příprava

Kromě internátního školení v akademických a kursech připravují se důstojníci v územních orgánech několik hodin v týdnu (zpravidla jedno odpoledne). Tato příprava probíhá po celý rok s výjimkou doby kdy jsou útvary nebo štáby ve výcvikových prostorech nebo na cvičeních. Náplň přípravy se plánuje na jeden měsíc s uvedením přesných termínů a uveřejňuje se v „rozkaze o důstojnickém školení“.

Školení řídí velitel, který stanoví tematiku a kontroluje stav i výsledky přípravy. Formy přípravy:

— „smíšená metoda“ — znamená probírání několika různých, ale vzájemně na sebe navazujících témat;

— „jednoduchá metoda“ — znamená probírání jednoho tématu v průběhu školení (odpoledne);

— v pracovních skupinách nebo kolektivech, které rozpracovávají různá témata současně.

Kromě takto organizovaného školení se připravují metodická sdromáždění, na nichž se důstojníci učí vystupovat „bez papírů“, řeší skupinové úkoly (u nás nazývané letučky) a procvičují se v rozhodnutí, vydávání rozkazů, sestavování stručných hlášení, procvičují paměť a postihování podrobností, chápání důležitého apod.

Na závěr každého zaměstnání probíhá závěrečná diskuse, v níž řídící odstraňuje všechny nejjasnosti a hodnotí stupeň dosažených cílů školení.

Velitelská příprava má největší intenzitu v zimním období, v některých případech je nazývána „zimní školení“ (tj. od podzimu do jara).

Náplní letního období jsou převážně taktická a operační cvičení (pouze malá část jich bývá v zimě).

c) **Taktická i operační cvičení** bývají již od svazku nebo svazu za účasti teritoriálních jednotek i štábů; při větších cvičeních se zúčastňují i štáby civilní obrany, popřípadě i vládní orgány.

V průběhu roku je celá řada taktických cvičení teritoriálních útvarů. Část jich probíhá ve výcvikových prostorech, část v normálních osídlených oblastech. Při teritoriálních cvičeních se používají např. ke značkování nepřátelské činnosti vojska, výsadky nebo letouny jiných států.

Systematickým uplatňováním zásad zákonů o výjimečném stavu na velitelství štábních cvičeních Severoatlantického paktu typu FALLEX, LION apod. vytvořila západoněmecká vláda předpoklady k realizaci schválených zákonů ve všech oblastech.

Ze cvičení štábů civilní obrany vyplývá, že hlavní důraz se klade na zabezpečování bojové pohotovosti prostředků civilní obrany při přechodu NSR na válečný stav.

d) Příprava štábů a vojsk teritoriální a civilní obrany

Kádrové útvary a jednotky cvičí podle speciálnosti a svých výcvikových programů. Norma zhruba stanoví, že každý voják těchto útvarů musí se zúčastnit přibližně 200 dnů v roce polního výcviku nebo cvičení.

Zálohy se povolávají k teritoriálním jednotkám pouze na základě dobrovolnosti na celkový závazek tří let. Jejich výcvik se skládá z 9 večerních kursů, 4 dvoudenních (sobotních a nedělních) a jednoho 13denního cvičení. Celková délka ročního výcviku tvoří asi 30 dnů.

Do teritoriálních štábů dosazují okresní vojenská velitelství zpravidla starší důstojníky, kteří prošli širokou praxí v polních vojscích.

Tito důstojníci se školí pravidelně v krátkodobých kurzech, zaměřených na teritoriální problematiku, zejména mobilizační a evakuační otázky, zabezpečování přesunů, zásobování, odstraňování násled-

ků i řízení bojových akcí teritoriálních útvarů proti proniknuvšímu nepříteli a výsadbám.

Rovněž ve vedoucích funkcích Sboru civilní obrany jsou zpravidla důstojníci se značnou vojenskou praxí. Příslušníci útvarů civilní obrany se kromě čtyřměsíčního základního výcviku zúčastňují cvičení v celkovém trvání 8 měsíců, nižší a vyšší velitelé 12 měsíců.

Příslušníci Sboru civilní obrany se připravují přibližně ve 33 výcvikových střediscích, kde zabezpečuje výcvik přibližně 5000 instruktorů.

Cílem přípravy je zvládnout

- odstraňování následků po jaderných úderech,
- udržování a výstavbu komunikací,
- vyprošťování osob i materiálu,
- boj s nepřátelskou výsadbou a diverzní činností,
- udržování spojení, pořádku apod.

Na vyšších stupních se organizují krátkodobé kursy pro vedoucí funkcionáře správních úřadů i technických institucí, ve kterých se tyto funkcionáři diferencovaně školí v problémech charakteru soudobých válek, následků po použití zbraní hromadného ničení, principů evakuace, mobilizace, zásobování apod. a připravují se na předurčené úkoly za války.

Poznatky o intenzitě přípravy štábů civilní a teritoriální obrany nejsou úplné. Vyplývá však z nich, že na stupni vojenského okruhu v NSR a pásma obrany ve Francii jsou přibližně 1krát za dva roky komplexní součinnosti teritoriální cvičení, při kterých jako nepřítel působí

- v NSR vojska USA a Velké Británie,
- ve Francii v některých případech výsadbkové jednotky NSR apod.

Při cvičeních typu FALLEX, která jsou na evropském válečném pravidelně 1krát za dva roky, procvičuje se činnost i ústředních vládních orgánů Německé spolkové republiky včetně řídicích orgánů teritoriální a civilní obrany v průběhu příští možné války.

V závěru zdůrazňují, že systém přípravy teritoriálních orgánů ve státech Severoatlantického paktu je široce rozvinutý a plně navazuje na přípravu důstojníků polního velení.

Teritoriální štáby i štáby civilní obrany se připravují systematicky především v krátkodobých kurzech a soustředěných a k zabezpečování jednotnosti velení se do nich včleňují zpravidla starší důstojníci s bohatými zkušenostmi ve velení vojskům nebo ve štábní práci. Přípravy obrany státu se zúčastňují i vysocí funkcionáři správních úřadů a různých průmyslových institucí a k plnění jejich funkcí se organizuje na jednotlivých stupních diferencovaného školení.

Celá příprava teritoriálních orgánů i orgánů civilní obrany má charakter celostátní. Cílem je, aby v případě války každý občan znal svoje úkoly a své místo v celkovém systému obrany a ochrany státu.